

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6:50
za en mesec " " 2:20

V upravnistvu:
za celo leto naprej K 22:40
za pol leta " " 11:20
za četrt leta " " 5:60
za en mesec " " 1:90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEK

Inserati:
Enostop. petlivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izveniši nedelje
in praznike, ob pol 6. uri
popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Občni zbor „Kmečke zveze“ za ljubljansko okolico.

(Konec.)

Deželni poslanec ljubljanske okolice, komerčni svetnik Fran Povše, živahno pozdravljen, razvija nato

Gospodarski program

S. L. S., ki se krije z načrti »Kmečke zveze«. Iz obširnega govora posnemamo le glavne misli.

Kakor ste čuli iz poročila načelnika S. L. S., državnega poslanca dr. Šusteršiča, je delokrog državnega zbora imeniten; njegova zakonodaja sega globoko v interese kmečkega prebivalstva; isti se bavi bolj z velikimi političnimi vprašanji. Pa tudi deželni zbor ima važen delokrog, zlasti kar se tiče deželnih kulturnih zadev, deželnega kmečkega gospodarstva. Kot vaš deželni poslanec hočem z vami o tem razpravljati. Pred vsem velja tudi za kmeta načelo: Pomagaj si sam! Zato pa treba združevati se, ker le tako je mogoče kaj doseči. Če kateri okraj, je gotovo ljubljanska okolica čisto poljedelski okraj. Prav ste imeli, da ste se združili v zvezo, da se zamorete v njej posvetovati o svojih zadevah, staviti svoje zahteve do polancev in do vlade. Naše kmetijstvo moramo zboljšati. V ta namen so potrebne razne melioracije, kakor osuševanje močvirij, namakanje suhih tal, uravnava voda itd. Na ta način moramo ustvariti predpogoje za dobro kmetijstvo, da bo nam zemlja naših očetov zamogla dajati dovolj dohodkov in se našemu ljudstvu ne bo treba seliti preko morja.

Leta in leta so morali delovati naši poslanci na to, da se je rešilo vprašanje osuševanja ljubljanskega barja. Zdaj so vse priprave dovršene, in upamo, da se bo z osuševanjem pridobilo okrog 30 tisoč evralov lepih senožeti, kar bo seveda v veliko korist naši živinoreji, ki je skoro edina zaslonba kmečkega prebivalstva.

Osuševanje barja samo pa bi ne zadovalo. Dokler ne bodo uravnani stranski vodni pritoki, bo voda vedno nanašala pesek in poplav ne bo konca ne kraja. Treba bo torej uravnati Zelimljico in Soro pri Medvodah. Samo uravnava Soro bo stala pol milijona kron; načrti so že izgotovljeni, državni in deželni prispevek je osiguran. Sedaj bo treba le še ustanoviti vodno zadrugo, v katero stopijo vsi posestniki in prevzamejo delež stroškov, ki na njih pripade. Ne bo preostajalo drugega, nego najeti denar pri kakšni banki, kakor so to storili ljubljanski barjani, ki so dobili posojilo po 4 % in bodo dolg odplačali v 40 letih. Istotako bo treba uravnati druge vode (Horjulj, Dobrava, Iška, Gradaščica). Da se je poplivila Ljubljanka, sta krivi Gradaščica in Iška. Kakor hitro bo rešeno vprašanje o Ljubljani, mora deželni zbor takoj iti na delo, da se loti uravnave navedenih pritokov. Poskrbelo se bo tudi za zapornice, da bo mogoče svet, kjer treba, namakati.

Ob Savi, ki je državna reka, se je v tem oziru mnogo storilo; pri Gameljnih, Ječici, Šmartnem itd. je vsled uravnave Save na stotine oralov zemlje pridobljene. Tukaj treba skrbeti za to, da se bo varovalo pravico do lasti pridobljenega sveta. Določilo vodnega zakona za Kranjsko pravi: Ko je uravnava reke ali vode izvršena in se je svet dovolj utrdil, ima država svet prodati zopet kmetom-mejašem. Pri Dolu, kjer se steka Bistrica v Savo, in pri Sv. Heleni je že nad 400 oralov takega urtjenega sveta, kjer se že sadi zelje. To zemljo, ki so jo svoj čas prodajali po 8 kron oral, cenijo zdaj kmetje tudi stokrat toliko. Ko pride do prodaje, naj bi kmetje imeli nekoliko krščansko

ljubezni med seboj, da si ne bodo nagajali in gnali cen kvišku. Država pa je pač v zadnji vrsti poklicana, da bi pri taki priliki iskala dobička, saj mora kmet od sveta plačevati davke. Po zakonu gre prednost mejašu, t. j. tistemu, ki meji na uravnani svet.

Močvirnih travnikov je še mnogo, n. pr. od Črnuč proti Kamniku. Ko bodo vsa ta močvirja osušena, oziroma uravnane vode, bomo imeli več in boljše krme. In poslednja okolnost je zelo važna. Pri kmetu se ne govori: koliko si dal, ampak kakšno krmo si dal.

Živinoreja pa potrebuje tudi zdrave pitne vode. Ne le pri ljudeh nastajajo bolezni vsled pomanjkanja zdrave vode, tudi za prospeh živinoreje je neobhodno potrebna. Mnogo je še krajev, kjer mora reče kmet živino napajati po mlakužah. Tudi na tem polju mora »Kmečka zveza« nastopiti s svojimi zahtevami. Doslej so deželni vodovoda št. Vid, Vižmarje, Šmarje. V delu je vodovod za Iško vas in okolico. Tu so se inženirji izpodtikali, ker teče dotični studenec en čas po odprtem, češ, lahko bi padla kakšna žival noter in vodo okužila. Če bi se hotelo ves prostor pokriti, bi se povečali stroški za 31.000 K. Deželni odbor pa je sedaj dal izvršiti nov načrt, po katerem bodo znašali višji stroški samo 6000 kron. Upati je, da bo to vprašanje rešeno še tekom prihodnje zime. Zdaj se nadalje izdelujejo načrti za Ježico, Stožce, Kleče in Savlje. Tu so odpovedali vsi vodnjaki (šterne) — nad 70 jih je — odkar ima mestna občina ljubljanska vodovod v Klečah in so pri Črnuškem mostu uravnali Savo, vsled česar se je voda ponizala. Stvar je v najboljšem tiru in ker je pomanjkanja vode v vodnjakih kriva uravnava Save, bo državni prispevek za ta vodovod večji kakor po navadi.

Druga naša skrb bodi ta, da si priskrbimo dobrih občil: cest in mostov. Glede izdatkov za dobre ceste ni bil govornik nikdar varčen. Dobre ceste so velika dobrota za ljudi in živali. Če po slabi cesti peljem deset centov, jih lahko po dobri še enkrat toliko. Marsikaj se je v tem oziru že zgodilo; vendar so še kraji v ljubljanski okoličici, ki potrebujejo dobrih cest. Zlasti zanemarljen je Iški kraj. Polhov gradec nima niti ene ceste, ki bi ga vezala z Ljubljano. Med mostovi je omeniti zlasti most pod Šmarno goro.

Če si ustvarimo tako predpogoje, potem bomo mogli umno in intenzivno kmetovati. K temu pa treba delavnih moči. Zemlja pravi kmetu: Obdeluj ti mene; če ne, bom jaz tebe izdelala. K temu pa treba delavnih moči, teh pa manjka. Posli in delavci so dragi in rajši iščejo dela v mestih in daljni Ameriki, nego doma. Da se to zboljša, moramo s posli pošteno, krščansko ravnati, jih z ljubeznijo privezati na kmečki dom. Potrebno pa je tudi, da se posle in poljske delavce pritegne k zavarovanju za starost in onemoglost. Druga zahteva naše stranke v tem oziru je, da se doba vojaške službe skrči na dve leti. Eno leto veliko pomeni za kmečki dom. Vojna uprava pa tudi ne zgubi s tem ničesar, kajti, kdor se v dveh letih ni navedil eden, dva . . . se tudi v treh letih ne bo. Tudi to je važno sredstvo, da se ohrani kmetijstvu delavnih moči.

Mi pa potrebujemo tudi varstva svojega imetja: domov naših in blaga v hlevih, živine. V tem tiči velik kapital. Zato potrebujemo deželnih zavarovalnic proti požaru, proti živinskim boleznim in proti toči.

Velikansko breme obtežuje naša kmečka posestva, to so dolgovi. Zato je potrebna deželna banka, ki bo dajala posojila proti nizkim obrestim in omogočila odplačevanje na daljša leta potom anuitet. Ta banka bo tudi v podporo občinam, ki bodo potrebovale novih žrtev za razne melioracije zemljišč, vodovode, ceste itd. Teh bremen pa sedanji rod ne zmore.

Deželni zbor sklepa tudi zakone za varstvo poljščine, n. pr. gozdni zakon, zakon za planine. Upati je, da sedaj tudi veleposestniki privolijo v pametnejši lovski zakon, kajti zajci delajo škodo tudi njim. Tu in tam bo treba razdelbe ali pa zložbe zemljišč. Govornik opozarja na vižmarško okolico, kjer je bila prej sama gmajna, na kateri je imela artilerija svoje vaje. Danes so tam najlepša polja.

Deželni zbor upravlja potrebščine za bolnišnice. Skrb za bolnike je krščanska dolžnost. Vemo pa, kako ogromni so ti stroški. Tu bo treba največje varčnosti.

Ljudsko šolstvo bo treba postaviti na drugo podlago. Sedaj plača dežela za šole, drugi pa gospodarijo. To načelo mora pasti. Dežela mora plačevati na leto pol-drugi milijon za šole, brez stroškov občin za zgradbe. Govornik navaja kot vzgled Nižo Avstrijo, kjer so preosnovali šolski zakon, da ima sedaj dežela več upliva na šolstvo. Od ljudske šole zahtevamo, da mora vzgajati poštene sinove v duhu naše sv. vere in ljubezni do zemlje domovinske in slovenske materinščine, ker le veren narod bo zmogel hude boje za svoj obstanek. (Obče odobravanje.)

Poleg saniranja deželnih financ, ki je o njem govoril že dr. Šusteršič, bo treba misliti tudi na saniranje občinskih financ, ki imajo dandanes že preogromne doklade. Ker je država odvzela deželam moč, da bi nalagale doklade na žganje, naj se občine poslužujejo tega vira dohodkov. Deželna umobolnica prča, da raste število umobolnih baš zavoljo preobilnega žganjepitja. Kdor pije žganje in pomnožuje stroške, naj tudi kaj več prispeva k stroškom.

Nadalje moramo zahtevati skrb za uspešno razpečevanje naših pridelkov. Sadja je letos obilo, a kupec ni. Izvrhan mernik jabolč je po 60 vinarjev. Saj se pobiranje ne izplača. Morali bomo misliti na pridelovanje sadjevca in žganja iz sadja. Za to pa treba dragih strojev in drugih priprav, ki jih moremo dobiti le potem združništvu. Priporočati pa je tudi, da sušijo ljudje krljice, ki so zdrava hrana, zlasti pozimi, kadar ni naporenega dela. Moramo misliti na to, da prihodnje leto ne bo sadja. Na drevju ni videti nobenega cvetnega popka, marveč sami lesni. V sv. ho uspešnega razpečevanja naših pridelkov pa mora tudi država ščititi naš izvoz z modrimi trgovinskimi pogodbami. Sedaj je velik hrup zavoljo trgovinske pogodbe s Srbijo. Za nas je ta pogodba hud udarec zlasti zato, ker bosta iste ugodnosti, ki se jih je dovolilo Srbiji, zahtevali tudi Bolgarija in Rumunija. Pred petimi leti so bili prašiči po 30 vinarjev; ko je bila srbska meja zaprta, je cena poskočila na 50 do 52 vinarjev. Govornik je prepričan, da bomo občutili učinek trgovinske pogodbe s Srbijo tudi pri nas, kajti dunajski trg dik-tira cene. V Pulju n. pr. poznajo le dunajske cene.

Vsled visokih carin, ki jih je postavila Nemčija, je naš eksport znatno padel. V zadnjem času zopet nekoliko narašča. V prvem poluletu letošnjega leta se je izvozilo 132.031 glav živine v vrednosti 26.230.569 kron, ko je lani v isti dobi znašal le 66.749 glav v vrednosti 21.775.000 kron. Največ se je izvozilo volov, in sicer 43.802 glavi v vrednosti 21.9 milijonov kron. Tudi ovac se je izvozilo v tem polletju 54.000 več kakor lani. Izvoz prašičev je narasel od 185.598 K lani, na 412.000 K letos. V Nemčijo je šlo le par sto volov. Večinoma je kupila našo živino Švica. Uvoz tuje živine in mesa k nam je navedoval. Lani je znašal ta uvoz 1.256.000 K, letos 651.000 K, torej za polovico manj.

Zanimiv je promet z Ogrsko. Uvoz iz Ogrske k nam je narasel od lani do letos za 8.407 glav govede, 42.851 prašičev, 42.410 ovac in 5.724 stotov mesa. Ogrska je uvozila živine in mesa v prvi polovici tekočega leta v skupni vrednosti 87 mili-

jonov 510 tisoč kron in sicer za 10.390.000 kron več kakor v prvi polovici lani. To je znamenje, da Ogrska živinoreja silno napreduje. Sicer pa se je tudi naš izvoz v Ogrsko izboljšal za pet in pol do šest milijonov.

Nemčija je skoro zaprla svoje meje, ko je upeljala grozno visoke carine, n. pr. od par volov 84 kron, od enega konja 185 kron. Sedaj nam preti pa še nevarnost z Balkana. Mi moramo posnemati Nemčijo. Nemčija, ki je industrijska država, se je vsled visokih carin silno povzdignila. Isto se mora posrečiti tudi nam, ki smo še vedno v agrarni državi. Govornik navaja kot vzgled odpravljeno vinsko klavzulo z Italijo.

Skrb javnih zastopov bodi, da bomo mogli vse naše pridelke spraviti na trg.

Naš program se krije s programom S. L. S. Zato pa pri prihodnjih volitvah izkažite svoje zaupanje možem, ki Vam jih bo čna priporočala, možem, ki se drže gesla: Vse za Boga, domovino in materinščino. Porabite to priliko, ko so se vam na široko odprla vrata deželnega zbora, da pride v deželnem zastopu do veljave stranka, ki bo delala za boljšo bodočnost kmečkega stanu.

Splošno odobravanje je sledilo temu znamenitemu govoru, ki je položil ne le temelj celemu nadaljnjemu delovanju »Kmečke zveze za ljubljansko okolico«, ampak tudi vsem kmečkim zvezam pokazal pot, po kateri jim je hoditi.

Tajniško poročilo

je podal predsednik Mihael Dimnik. Iste-mu posnemamo sledeče podatke:

»Kmečka zveza« šteje danes, po malo več nego enoletnem obstoju, 1200 članov, med njimi 260 zaupnikov in poverjenikov, sorazmerno razdeljenih po vaseh ljubljanske okolice. Odbor je v 8 sejah obravnaval stvari, tičeče se gospodarskih koristi ljubljanske okolice. Zveza je priredila 10 krajevnih shodov: v Bizoviku, St. Jakobu ob Savi, na Dobrovi, Ježici, v Tomačevem, na Igu, Brezovici, v Štefanji vasi, Preski in Šmartnem ob Savi. Na teh shodih so bili glavni govorniki državna poslanec dr. Šusteršič in Povše, deželni odbornik dr. Lampe, g. Vekoslav Ravnikar in kaplan Janko Petrič. Dne 6. oktobra 1907. so imeli v »Rokodelskem domu« v Ljubljani zaupniki »Kmečke zveze« shod informacijskega značaja. — Odbor je prejel nad 100 pisem, odposlal jih je 782. Izposloval je po poslancih dr. Šusteršiču in vođji Povšetu v državnem zboru precejšnjo podporo posestnikom ljubljanskega barja. Zveza je vložila po poslancu dr. Šusteršiču petico na državni zbor za ustanovitev obvezne zavarovalnice za živino in proti uimam. V predzadnji seji je odbor protestiral proti postopanju ljubljanskih policijskih organov glede mleka, ki ga izlivajo na mitnicah, ne da bi ga zadostno preizkusili. (Glasovi: Čujte, čujte!) Če je mleko slabo, naj se ga pošlje na kmetijsko preizkuševališče, kjer se ga preišče, ako je neužitno, na stroške kmetov, ako je užitno, na stroške magistrata.

To poročilo se je vzelo z odobravanjem na znanje. Ravnotako

blagajniško poročilo,

glasom katerega je imela zveza dosedaj okoli 283 kron dohodkov, 35 kron stroškov; torej blagajniškega preostanka 247 kron, od katerih je naloženih v posojilnici 150 kron.

Pri sledeči volitvi odbora je bil soglasno izvoljen dosedanji odbor, in sicer:

Načelnik: Mihael Dimnik, Jarše ob Savi; odborniki: Vinko Ahlin, Ježica; Franc Mrkun, Ig; Franc Košak, Grosuplje; Vinko Korbar, Sp. Hrušica; Andrej Remškar, Brezovica; Jakob Dimnik, Dev. Marija Polje; Lovro Florjančič, St. Vid nad Ljubljano; Janez Suhadolc, Švica pri Dobrovi; Jož. Šusteršič, Medvode; Janez

Babšek, Rudnik; pregledovalca računov: Ivan Štrumbelj in Alojzij Tršan.

Stučajnosti.

Župnik z Iga, dr. Mauring predlaga, naj bi se vprašanje o tajništvu »Kmečke zveze« rešilo morda z združitvijo s tajništvom K. S. Z. Vodja Povše omenja, naj bi se z agitacijo pridobilo več društevnikov ter poskrbelo za lastnega, dobro plačanega tajnika. Dr. Šusteršič izjavlja kot načelnik S. L. S., da bo »Kmečki zvezi«, dokler ji ne bodo dopuščala sredstva, da bi si najela lastnega tajnika, brezplačno na razpolago tajništvo S. L. S.

Na vprašanje dr. Mauringa pojasnjuje dr. Šusteršič, da so vesti o imenovanju nemškega deželnega šolskega nadzornika neutemeljene in le pobožna želja kranjskih Nemcev.

Isti dr. Mauring želi nekaj pojasnil zaradi bremen za šole, zlasti z ozirom na šolo na Igu, kjer se je ustanovil 4. razr. proti volji krajnega šolskega sveta, občini naložilo stroškov, sedaj pa 4. razreda ni, ker manjka otrok; saj imajo še sicer poldnevni pouk. Opozarja tudi na obnašanje nekaterih učiteljev, ki ne izvršujejo svoje visoke dolžnosti, ampak so bolj podobni špijonom; to so grobokopi kmečkega stanu.

Dr. Šusteršič kot član deželnega šolskega sveta pojasnjuje, da je deželni šolski svet bil dosedaj v liberalnih rokah. Vsak liberalni učitelj, če je bil tudi najmanj vreden, je našel pri deželnem šolskem svetu kaznivo zaslobo in potuho. Ti učitelji nimajo smisla za versko-nravno vzgojo mladine; namesto da bi se pečali s tako vzgojo, agitirajo za liberalno stranko, zraven pa upijejo, da so slabo plačani. Za oštarijo pa imajo vedno denarja. . . . Ta stvar se je sedaj nekoliko spremenila. Sedaj sta v deželnem šolskem svetu dva pristajaša S. L. S., ki bosta za to skrbela, da se vetrič obrne.

Zadnjič se je pripetilo, da deželni šolski svet nekega učitelja, kateremu se nobenega otroka več v roke dati ne sme, ker se je vedel na tak način, da je šolske otroke naravnost kvaril (pogovarjal se je z osemletnimi deklicami o stvarih, o katerih je mene sram, da bi govoril z vami možmi), — in tega učitelja deželni šolski svet ni sklenil odstaviti, ampak da se ga premesti. Govornik je enemu gospodov, ki je glasoval za tako milo kazen, rekel: Vi svojega otroka temu učitelju gotovo ne zaupate niti pet minut. In dotičnik je molčal. — Mi smo predlagali, da se tega učitelja odpusti iz službe, a smo propali za en glas. Sicer pa še knjige in spisi o tej stvari niso sklenjeni. Deželni šolski svet se je obrnil do okrajnih in krajnih šolskih svetov, kdo bi tega učitelja hotel sprejeti, in liberalni šolski sveti so ga odklonili.

Da se te razmere zboljšajo, je potrebno, da mi v prihodnjem deželnem zboru sklenemo tak šolski zakon, kakor ga imajo na Nižjem Avstrijskem, da dobi imenovanje učiteljev tisti v roke, ki jih plača. Bode čisto mirni: kakor hitro mi prevzamemo gospodarstvo v deželnem zboru, če bo pri prihodnjih volitvah kmečko ljudstvo složno, napravimo v tem ozirom red. Kar je poštenih učiteljev, če tudi so liberalni, ako store svojo dolžnost, njim se ni ničesar bati; pač pa tistim razposajenim elementom, ki jim ni za blagor naših otrok, ki nočejo pojmiti, da so otroci naš najdražji zaklad, prihodnost naroda.

Kar se tiče šolskih zgradb, je to že stara pritožba. Tudi tu vidimo že omenjeno krivico: vlada odločuje, plačati pa morate vi, če se tudi branite. Tako so zadnjih deset let šole usiljevali vse križem, in če se je občina branila, je deželni odbor dočel prisilne doklade. Sedaj se je tudi v tem ozirom vetriček obrnil. Sedaj postopamo tako-le: Deželni šolski svet mora pri ustanovitvi nove šole vprašati deželni odbor za mnenje, in kjer se občina brani, je deželni odbor proti. Kar se pa tiče starih, že prej izdanih razsodb, gre deželni odbor tudi v takih slučajih občinam na roko; mi posredujemo pri deželnem šolskem svetu in isti dovoljuje sedaj obroke, to je ne zahteva, da se šola takoj zgradi, nego se zadovolji s tem, da občina postavi vsako leto nekaj v proračun v pokritje stroškov za zgradbo. Če se pa vlada ravno na noge postavi, imamo na deželnem odboru še eno sredstvo: ne dovolimo prisilnih dokladov.

Iz teh zgledov, končuje govornik, razvidite, kako važna je večina v deželnem odboru. Večina v deželnem odboru je pa odvisna od večine v deželnem zboru in deželni zbor zopet od volitev. Zato pa: Skupaj moramo držati, kakor en mož, potem bomo tudi v deželi gospodarili tako, kakor zahtevajo koristi kmečkega stanu (Živahno odobravanje.)

Ko je še dr. Šusteršič na vprašanje predsednika pojasnil, da v Mostah dobe 4. razred, ki ga ljudstvo želi, je še predsednik »Kmečke zveze« opozoril na volitve v komisijo za osebno dohodnino ter

pozval zaupnike in vse člane »Kmečke zveze« k živahni agitaciji za volitve v deželni zbor. Vsak naj dela za tiste kandidate, ki jih bo »Kmečka zveza« priporočila. Potem postanemo nepremagljiva armada.

Kaplan Petrič se v imenu vseh navzočih zahvali poslancem S. L. S. za uspešno pomožno akcijo vsled suše ter jim izreka zaupanje »Kmečke zveze« in prosi nadaljne krepke pomoči. Zborovalci ploskajo in kličejo: Živeli, Slava!

Predsednik zaključi zborovanje, nakaže se odborniki in poverjeniki zbero v posvetovanje o volitvah v komisijo za omero osebne prihodnine.

AVSTRO - OGRSKA.

Nemiri v Bosni in v Hercegovini.

Iz Sarajeva dohajajo poročila, da vpokličejo pod orožje rezerviste zadnjih dveh let. Iz Kotora pa poročajo, da se boje zaradi zadnjih dogodkov v Turčiji nemirov v Hercegovini in osobito v Krivošijah. Riženske, šibeniške in kotorske čete stražijo ceste in pota. Vojaki so pripravljeni za vsak slučaj. Tretjeletnikov po vajah niso odpustili, tudi častniki, ki so imeli že dopust, ga niso mogli nastopiti. Pred Kotorom križari avstrijsko vojno brodovje. Italijansko časopisje ostro nasprotuje, da bi Avstro-Ogrska anektirala Bosno in Hercegovino.

Nemško svobodomiselnost na delu.

V Rumburgu se je vršil shod nemških katoličanov na Češkem. Ob tej priliki so pokazali nemški svobodomiselnost svojo veliko oliko. Več duhovnikov so obmetali z gnjilimi jajci, jih opljuvali in izžvižgali. S konjskimi figami so obmetavali kočijo pomožnega nemškega praškega škofa. V sredo so pa imeli svobodomiselnost študentje tak »bumel«, da je moralo nastopiti orožništvo. Metali so celo na ženske kamenje in jih opljuvali. Pobili so šipe katoličanom.

Princ Lobkovic češki deželni maršal.

Uradni brzojav poroča, da postane češki deželni maršal princ Ferdinand Lobkovic, njegov namestnik pa dr. Karol Urban.

Cesar

se odpelje 15. t. m. s posebnim dvornim vlakom iz Budimpešte v Veszprim. Ozdravel še vladar ni popolnoma, vsled česar ni izključeno, da se odpovejo cesarske vaje. V avdienci je cesar zaslišal ministre Zichyja, Buriana, Becka in načelnika generalnega štaba Konrada plem. Hötendorfa.

Proti koaliciji.

Bivši Fejervaryjev notranji minister Kristoffy bo ob volivni preosnovi združil vse stranke, ki niso v koaliciji, v protikoalicijo. Protikoalicija se naznani, ko predloži Andrassy zbornice volivno preosnovo. Protikoalicijo bodo tvorili Slovaki, Rumunci, Srbi, socialni demokrati in druge manjše stranke.

Proti »Srbobranu«.

V tiskarni, ki tiska »Srbobrana«, so zaplenili trgovske knjige, ker hočejo uničiti »Srbobrana«. Rauch se mudi zopet v Budimpešti, kjer konferira z Wekerlom.

Bosanski parlament.

Z Dunaja se poroča, da nameravajo v delegacijskem zasedanju predlagati Slovenci, Čehi in socialni demokrati, naj se podeli Bosni in Hercegovini parlament.

Uporno gibanje bukovinskih kmetov.

Med bukovinskimi kmeti zelo vre. Po vaseh imajo kmetje tajna zborovanja. Boje se, da izbruhnejo kmečki upori.

RUSIJA.

Državni proračun ne bo dovršen do 14. septembra, ker se je vključ varčevanju pokazal primanjkljaj 200 milijonov rubljev in se morajo zato črtati nadaljnje postavke. — Po carjevem ukaz se mora ob Visli poučavati v srednjih šolah geografija in zgodovina rusko in jo morajo učiti le ruski profesorji.

TURČIJA.

Sultanovo apanažo so določili s 25.000 funti mesečno, ravno tako vsoto so dovolili sultanovi rodbini. Kurdski načelnik Ibrahim je zbral 3000 mož. Vojni minister je zato ukazal mobilizacijo redifov v Djarbekirju. Sultan boleha.

MAROKO.

Maročani so v boju 7. t. m. izgubili nad 1500 mrtvih in ranjencev. Mladoturki hočejo podpirati Mulej Hafida.

ŠAH ZBIRA VOJAKE.

Perzijski vojni minister zbira vojake in je obkolil šahovo taborišče s topovi. Boje se najbrže novih nemirov, ker šah ni držal dane besede in ni sklical zbornice v treh mesecih, kakor je obljubil.

GOLJUFIJE DANSKEGA JUSTIČNEGA MINISTRA ALBERTIJA.

Prejšnji danski justični minister Alberti je poneveril tekem 14 let 10 do 12 milijonov kron. Alberti je znan, ker se je po njegovem vplivu za nekatere prestopke uvedla na Danskem zopet kazni s palicami.

Izpred sodišča.

Drzen tat in bogokletnež.

Danes se je pričela obravnava proti Jožefu Prahju, 42 let staremu samskemu bivšemu ključavničarskemu pomočniku, iz Prebačevega pri Kranju, sedaj postopachu brez stalnega bivališča. Spreminjal je svoje ime po potrebi, imenoval se je Jurij Kadunc, Fort Giovanni, Vittorio Golfiani, Antonio Puppo, William Cheez itd. Glede vere se je izrazil, da je svobodomislec, kalvinist, metodist, končno, da je žid. Obdolženec se je učil v Ljubljani svojega obrta, potem je bil potrjen k vojakom; ko je svoja leta doslužil, se je brez dela potepal in kradel. Od leta 1891 je zaradi vlačugarstva prišel v prisilno delavnico, od koder pa je kmalu všel. Dne 2. decembra 1896 se je zgasil v Krždenih, kjer je ukra del 100 K in revolver. Posrečilo se je dvema tukajšnjima stražnikom ga v Koldvorskih ulicah aretovati. Tu si je pridelal ime Kadunc ter se mu je posrečilo pobegniti, ko je oddal tri strele na stražnike. Podal se je nato v Italijo, odkoder je pisal tukajšnji policiji šaljivo karto. Ker govori več jezikov, vdinjal se je pri nekem cirkuzu ali menažeriji, da je klical in vabil ljudi k predstavam in prepotoval mnogo sveta. Meseca junija je oropal na Bavarskem v Mickhausnu cerkev, a te den dni potem je vlomil v Schombüchelnu v šolsko poslopje, in bil v Švici pod imenom Anton Trpin aretovan in deželnemu sodišču v Monakovem izročen. Zopet je hotel iz ječe pobegniti, kar se mu ni posrečilo. Za obe hudodestvi je bil Prek na štiri leta ječe obsojen, katera kazen se mu je pa znižala na 3½ leta. To kazen je odsedel v jetnišnici v Plessenbergu dne 22. januarja 1902. Od tu se je napolil v Belgijo, ter so ga v Bruselnu prijeli zaradi tatvine in vlačugarstva. Takrat si je pridelal ime Oskar Nimes, obsojen je bil na eno leto ječe, potem so ga pa iztirali iz dežele. Meseca oktobra 1903 se je vrnil zopet na Kranjsko, kjer je na Grosupljem izvršil več tatvin. Orožniki so ga v Škofji Loki prijeli pod imenom Antonio Puppo iz Palcanize ter ga oddali deželnemu sodišču, ker se je pa tudi vojaško sodišče zanj zanimalo, je bil oddan vojaškemu sodišču, odkoder je skušal tudi iz zapora pobegniti, na eno leto ječe obsojen. Dne 2. januarja 1906 je izkušal Prek zopet v Ljubljani na Bavarskem dvoru izvršiti vlom. K sreči so ga stražniki aretovali. Dokazalo se mu je, da je tudi na Primskem pri Kranju pobral iz nabiralnika denar, za kar je bil na 15 mesecev težke ječe obsojen. Po tej prestani kazni se je zopet nekaj časa potepal, nato pa prišel v Mirno na Dolenjsko, kjer je nekaj časa pri železnici delal. Ni se pa dolgo časa držal. Pustil je delo ter šel na Laško. V farni cerkvi Cesaletto-Ceredano je iz Marijine sohe pobral vse dragocenosti, v fari Chiese je pa iz cerkve odnesel dva razpela. Laška sodnija v Cermi ga je obsodila za to tatvino na dva meseca ječe in ga iztirala iz Italije. Prišel je zopet na Kranjsko, preživljal se večinoma z beračenjem in s tatvino. Zopet so ga orožniki zasačili, in ga izročili sodišču v Kamnik, odkoder je pa iz zapora pobegnil. Dne 14. aprila t. l. popoldne okoli 4. ure se je splazil v farno cerkev na Rovih, tam je siloma odprl žabniki pri dveh nabiralnikih in pobral okoli 20 K denarja. Videli so ga ljudje iti v cerkev, potem ga videli popivati po bližnjih krčmah, kjer je plačeval zapitek z drobižem, potem pa skušal zamenjati drobiž v večji denar. Ravno istega dne je Prek v Vrhpoljah in pa v Dolenjah tako bogokletno vpricho več ljudi govoril o Bogu, da se je moralo o tem tajno razpravljati. Dne 16. aprila je bil Prek v farni cerkvi na Preski. Župnik Brenc je pustil svoj škopalnik, vreden 11 K, v cerkvi. Prek se ga je urno prilastil, našlo se ga je še pri obdolžencu. Dne 20. aprila se je pojavil v Iški vasi. Tu se je splazil v Čepelnikovo hišo, našel na dnu omare hranilno knjižico Iške posojilnice z vlogo 2000 kron. To knjižico je mislil naslednjega dne v Ljubljani v Tavčarjevi naselniški pisarni spečati. Rekel je, da se piše Čepelnik, govoril je pa v pruskem narečju. To se je pa Tavčarjevemu uradniku sumljivo zdelo, jel je takoj sumničati, da ima opraviti s tatom, zato mu je rekel, da naj kasneje pride, obenem je pa obvestil stražnike, ki so ga v Tišlarjevi gostilni v Koldvorskih ulicah aretirali. Prek je trdil, da se piše Chee William, a nadstražnik Kržan ga je takoj spoznal, da je to zloglasni tat Jožef Prek. Pri njem se je našlo več

sumljivih listin. V svojo delavsko knjižico je pritisnil pečata občine Smlednik in Šmartno v odsotnosti županov. Kako nevaren človek da je Prek, kaže dejstvo, da stoji v porotni dvorani dva jetniška paznika pred njim in pazita na vsak njegov migljaj, tretji paznik sedi za njim. Vojaški jetničar Vendelin Viszt je pravil, da ob času, ko je bil Prek v vojaških zaporih, učil je svoje sojetnike, kako je možno vsako ključavnico s šivalno iglo odpreti. Prek je simuliral tudi z blaznostjo, a oba zdravnik izvedenca sta potrdila, da je obdolženec popolnoma zdrav. Zaslišano je bilo 32 prič, katerim je Prek po vsposed oporekal, da ne govorijo resnice. Njegov zagovornik je uren, mož je gostobeseden in maha z rokami okoli sebe. Nikakor neče biti Jožef temveč Luka Prek. Obdolženec za govor vzbuja po dvorani dosti smeha, tako, da je bil nadsvetnik in predsednik te porote primoran občinstvo opozoriti, se ne smeati. — Porotnikom je bilo stavljenih 12 vprašanj. Preka so obsodili na 8 let težke ječe, potem pa se ga odda v prisilno delavnico.

Slovanski časnikarski kongres v Ljubljani.

(Konec.)

Ob treh popoldne se je pričelo z razpravami. Predno se je prešlo na dnevni red, je poslanec Sokol (Čeh) predlagal, da kongres izreče svoje ogorčenje nad postopanjem železniškega ministrstva, ki je odreklo znižanje vozniš cen udeležencem kongresa, dasiravno daje cele vlake brezplačno na razpolago inozemcem. Sprejela se je njegova tozadevna resolucija. — O desetletnem jubileju prvega kongresa slovanskih časnikarjev v Pragi je poročal »Zvezin« podpredsednik Holeček ter v svoji razpravi očrtal narodnostne razmere od leta 1897, ko se je porodila misel na prvi kongres slovanskih časnikarjev v Pragi, pa dodanes. Poročilo omenja, da se je na prvem kongresu povdarjalo, da naj Slovani pozabijo krivice, ki so si jih delali do tedaj med seboj, in da naj prenehajo z nadaljnimi. V tem zmislu se je delovalo tudi celo desetletje. In res je sedaj mogoče zabeležiti dva fakta, ki sta se porodila iz teh načrtov: zbliznanje Poljakov in Rusov na eni, ter Hrvatov in Srbov na drugi strani. Poleg narodno-političnih stremiljenj omenja poročilo tudi narodnogospodarska, katerih namen je narodnogospodarska osamosvojitve slovanskih narodov, posebej pa še izvajanje gesla »svoji k svojim«. Poleg idealnih ciljev naj se goji praktičnost, brez vsakih iluzij. Poročilo se bavi z rusko-poljskim vprašanjem ter izraža željo, da bi ruska država dala poljskemu kraljestvu samoupravo in šolstvo v narodnem jeziku, povdarja nujno potrebo medsebojnih stikov vseh Slovanov, krepke organizacije časnikarstva, katera naj se okrepi z izdajanjem skupnega glasila. Zaključuje pa z vsega uvaževanja vrednimi besedami: »Nam Slovanom ni treba velikih programov, temveč živahnih stikov v vsakem pogledu. Vsi ti stiki slovanski pa morajo biti osnovani na temelju vzajemnosti, na temelju »do ut des«. Seme, ki se je vsejalo na prvem kongresu, slovanskih časnikarjev, poganja bujno zelenje. Z ozirom na točko o rusko-poljskih razmerah se je razvila mestoma precej ostra debata med Poljaki in Rusi, ki so zahtevali zase enakih pravic v Galiciji, kakor se jih želi v poročilu Poljakom na Ruskem, ki pa se je končala s sporazumom, da naj se stvar uredi na podlagi medsebojnega zaupanja. Nato se sprejme resolucija, v kateri se odobrava zbliznanje med Rusi in Poljaki ter pozivlja ruski in poljski tisk, da deluje v vedno ožje zbliznanje obeh narodov v duhu polne ravnopravnosti in svobode, na podlagi enakosti in bratstva, ker bi bila uspešna slovanska politika v nasprotnem slučaju nemogoča. V premoru, ki je sledil temu poročilu, so se dali udeležniki fotografirati. — O ustanovitvi skupnega glasila je poročal delegat prve vseruske časnikarske zveze, pl. Strahovič. Skupno glasilu je v svrhu medsebojnega spoznanja nujno potrebno. Glasilo naj bi bilo tednik ali mesečnik. Tiskalo bi se v ruskem, češkem, poljskem in srbskem jeziku, oziroma v francoskem. Osrednja redakcija naj bi bila v Pragi, rusko izdanje naj bi se tiskalo v Peterburgu ali Moskvi, poljsko v Varšavi ali Krakovu, srbsko pa v Zagrebu ali v Belgradu. Za vzdrževanje lista naj bi prispevala Rusija 25%, Češka in Poljska po 20%, Bolgarska in Srbska 10%, Hrvatska in Slovenska pa po 7½%. Predlaga, da se zasnove odbor, sestojajoč od enega zastopnika vsake narodnosti, ki naj prouči to vprašanje in poroča kongresu. — V razpravo o tem predlogu je poseglo več udeležnikov, med njimi Fragnja in dr. Ante Radič. Nekdo predlaga, da naj se tiska list

za Jugoslovane v hrvaško-srbskem jeziku. Frangja da naj se tiska samo eno glasilo in to v vseh slovanskih jezikih, dr. Radič pa, da samo v dveh, vsaj za poskušnjo, eno za Ruse in Poljake, drugo pa za vse druge Slované. Izvolil se je tozadevni odsek, kateremu se je naložilo, da prihodnji dan poroča o svojih ukrepih, nakar se je kongres zopet prekinil.

Banket v »Unionu«.

Velika dvorana hotela »Union« se je izpremenila v pravi rastlinjak. Na sredi dvorane odpočivališče v bujnim zelenju, razkošna oprava, v veliki podkvi ob obeh stenah in odru pa sedeži za povablence občinskega sveta ljubljanskega. Društvena godba je pričela ob šestih s proizvajanjem svojih koncertnih točk. Vrsto napitnic je otvoril župan, nazdravljajoč gostom v vseh slovanskih jezikih, nakar je sledila napitnica za napitnico: mestu Ljubljani, slovenskemu narodu, ena slovenski žensitvi itd. Okrog desete ure se je po govoru dr. Trillerja, ki je priporočal udeležnikom pospeševanje turisticke in tajskega prometa med Slovenci, banket zaključil, in udeležniki so se razšli v večjih ali manjših družbah po mestu. Upravi »Uniona« se mora priznati, da je v polni meri storila svojo dolžnost in postregla res izbornu v vsakem oziru, gotovo v polno zadovoljstvo vseh udeležnikov. Društvena godba je žela za svoja proizvajanja samo slovanskih točk vsestransko priznanje, katero je tudi popolnoma zaslužila.

Nadaljevanje kongresa

v sredo, dne 9. septembra 1908.

Odsek, ki se je sestavil v svrhu proaktivne vprašanja o skupnem glasilu, je dokončal svoje delo in predložil kongresu v odobritev resolucijo, v kateri se priporoča ustanovitev enotnega skupnega glasila, in sicer na podlagi popolne enakopravnosti in v nobenem oziru omejene svobode ter individualnega razvoja slovanskih narodnosti. Osrednjemu odboru zveze se naroča, da takoj prične s pripravljalnimi deli, izgotovitve projekta naj se poveri pl. Stahoviču, a vse slovansko časnikarstvo se pozivlja, da zainteresuje širšo javnost v tej zadevi z javnimi diskusijami. Resolucija se je seveda sprejela. — O reformi tiskovnega zakona je poročal državni poslanec Čeh dr. Hajn. Leta 1902 je Körberjeva vlada predložila državni zbornici načrt novega tiskovnega zakona. Od tedaj je že poteklo šest let, a storilo se ni ničesar. Lani je nato poslanec dr. Sylvester povzel ta stari načrt in ga nanovo predložil in dal možnost tiskovnemu odseku, da razpravlja o njem. Glavna vprašanja, katera je bilo treba rešiti, so: 1. Odprava objektivnega postopanja; 2. odprava prepovedi svobodne kolportaje; 3. popravki; 4. sodna kompetenca pri tiskovnih deliktih razžaljenja na časti; 5. predbežna izvensodna konfiskacija. Glede svobodne kolportaje je mnenje tiskovnega odseka ugodno za časnikarstvo, ne pa tako ono glede »popravljanja«. Glede sodne kompetence so se odkazali prestopki razžaljenja na časti sodnim dvorom prve instance, prisedniškim sodiščem (Schöffengerichte). Kako bodo ta sodišča urejena, še ni povsem dognano. Radi pomanjkanja prostora ne moremo danes obširneje prinesiti tega zanimivega poročila. Priobčimo ga morda v kratkem v celoti. — Poročilo je sledila zanimiva debata, katere se je udeležilo več govornikov. Dr. Šurmin je govoril o tiskovnih razmerah na Hrvaškem in preganjanju vladi neljubega časnikarstva na podlagi zastarelega hrvatskega tiskovnega zakona. Državni poslanec Klofač je razpravljal o žalostnih razmerah v Bosni ter posebno glede na znane obsodbe časnikarjev in tiskarjev v Banjaluki, kjer se je sam na lastne oči prepečel o tamošnjem neznosnem položaju časnikarjev in njihovem prognavanju. Navajal je dejstva, da je bil n. pr. upravitelj lista obsojen na devet let ječe, tiskarji, stavci, da celo ljudje, ki niti čitati ne znajo, so dobili po več let ječe. — Gabršček iz Gorice je dejal, da se morajo vsi poslanci potegniti za to, da se odpravijo take krivice, sicer zaslužijo, da se jim pljune v lice. V delegacijah se mora to pošteno ožigosati. — Dr. Šurmin obeta, da bo tudi hrvatsko-srbska koalicija storila v delegacijah svojo dolžnost. — Rus Stahovič, v rokah list »Srpska Reč«, ki je popolnoma bel na obeh straneh, ves konfisciran razum naslova, pravi, da so sicer na Ruskem tudi slabe razmere z ozirom na časopisje, a da vendar tudi Avstrija v Bosni za tem ne zastaja. — Klofač svetuje, da naj se predsedstvo kongresa v tej zadevi obrne na dr. Kramafa. — Dr. Kukovec meni, da bi bilo dobro sedaj v jubilejnim letu prositi amnestije za banjaluške obsojence. — Srb Pavlovič pravi, da je to komaj stotina krivic, ki se godi narodu v Bosni. — O slo-

vaških razmerah govori ubrednik Štefanek. Njegov list, tednik »Ludove Noviny«, so bile v treh letih obsojene na petnajst let zapora in 20.000 K globe in stroškov. Zgraditi so morali štiri nove ječe, ker ne morejo pozapreti vseh obsojencev. Neki urednik čaka že pol leta, da bi se dal zapreti, pa ni prostora zanj. — Dr. Rat (Slovak) pove, da v znani čerňoviški aferi trije zdravniki niso znali razložiti medveda od človeka in so proglašali medveda za človeka. — Govorili so še Bolgar Frangja, dr. Hlibovički, Stahovič in grof Bobrzinski, vsi obetajoč pomoč. — O slovanskem korespondenčnem uradu se je na podlagi poročila nenavzočega Prokopa Grega razvila obširna razprava, katere so se udeležili Sokol, Stahovič, Hribar, Frangja, Žalud in končno Horoska, ki predlaga resolucijo, v kateri se zahteva od vlade, da nemudoma reši predlogo o ustanovitvi slovanskega korespondenčnega urada. Zelo oster protest se je sklenil proti c. kr. korespondenčnemu uradu, ki je popolnoma nedostaten. Poročila o slovanskih razmerah so nepopolna, ker v centralni organizaciji ni slovanskih uradnikov. Protislovanska tendenčnost izhaja iz slabega namena. Nedostatke uradništva, ki bi poznalo slovanske razmere, zapostavljanje slovanskih uradnikov, žaljivo protežiranje nemških uradnikov, ki ne znajo slovanskih jezikov, to vse se obsoja najodločnejše in zahteva izpremembe. Filijalke dunajske centrale v pokrajinskih mestih trpe vsled strogosti cenzure v centrali. Naj se preuredi v samostojno urado. Filijalka v državnem zboru mora poskrbeti za stenografiranje slovanskih govorov, ki se naj takoj razpošljejo po slovanskih deželah.

Referat Rusa Borzenka o slovanski bibliografiji se na predlog Hejretov odstopi vseslovanskemu kongresu v Pragi.

Razprava o slovanskem topografičnem besednjaku je bila kratka. Hribar je predlagal, da bi se stvar prepustila vseslovanskemu shodu v Pragi. Ostalo pa je pri osnovi osrednje zveze ter se sprejel predlog nenavzočega poročevalca Kummerja, da naj se najame plačanega sotrudnika, ki bo pod Kummerjevim nadzorstvom delo dokončal. Delo je dospelo do besede »Koschumburg«. — Pravila vseslovanske zveze časnikarjev so se že odobrila poprej in Vejvarovo poročilo o delovanju »Zveze«. — Slovak dr. Rat je priporočal zamenjavanje slovanskih časnikov v svrhu medsebojnega spoznavanja. — S tem je bilo kongresovo delo končano. Poslanec dr. Ostaszevski-Baranski nato predlaga, da se odpošlje grofu Levu Tolstemu, ki obhaja svojo osemdesetletnico, brzojavna čestitka. Sprejeto. — Gabršček predlaga, da kongres brzojavno pozdravi duševnega očeta osrednje zveze slovanskih časnikarjev, urednika Kuffnerja v Pragi. Sprejeto. — Predsednik kongresa Holeček se nato zahvali udeležnikom na udeležbi in pozornosti, s katero so prisostvovali razpravam, v čemer vidi poročstvo uspehov skupnemu delu. Upa, da se na prihodnjem kongresu zopet vsi snidejo. Končal je z zahvalo županu Hribarju ter zaključil kongres. — V imenu udeležnikov zahvali Poljak Laskownicki predsednika Holečka in sploh celo predsedstvo na spretnem vodstvu kongresa, in ko je še Slovak dr. Rat povedal, da ponese s kongresa seboj v svojo domovino oduševljenje in ljubezen za skupno delo slovansko, so se udeležniki razšli po mestu, da si ga ogledajo.

Opoldne — kongres se je zaključil proti šesti uri zvečer — je priredila ljubljanska občina udeležnikom jutrek v hotelu »Ilirija«. Kot prvi govornik je nastopil dr. Kukovec iz Celja, ki je povdarjal, da so si »ljublanski naprednjaki« pridobili novih simpatij po prireditvi tega kongresa med obmeje. Slovenci, kateri iščejo svojih zaveznikov le med naprednjaki. »Reakcionarcem« se sicer ne more odrehati »nekega gmotnega dela« za ljudstvo, ali ko se gre za slovensko delo, se umaknejo, ker se boje, da ne bi slovanstvo stopilo na mesto cerkve, »katera jim je sicer vse«. Prosi slovanske časnikarje, da sistematično zasledujejo razmere obmejnih Slovencev in njihov boj za obstanek. Izreka zahvalo ljubljanskim prirediteljem kongresa, v prvi vrsti pa Hribarju, ki pa odklanja zahvalo, češ, da gre drugim, ki so vodili pripravljala dela. Govorili so še Rus Markov, ki je povzdigoval slovanski narod kot narod velikih mož Miklošiča in Kopitarja, ki sta bila učitelja Rusov. Napija dr. Ilesič in Mandiču. Strahovič povdarja, da je sedanjí kongres že izvršil realno delo, ki mu je dal praški kongres le idealno podlago. Napija predsedniku kongresa Holečku. Berolinski Poljak dr. Czarnowski slika žalostne razmere v pruski Poljski. Občinski svetnik ljubljanski Turk prosi slovanske časnikarje kot »blanski« obrtnik, da se spominjajo slo-

venskega obrtništva in trgovstva v svojem časopisju, za kar se že naprej zahvaljuje in kliče: »en krepek na zdar!« Čeh Miškovsky napija slovanskim časnikarjem, Slovak dr. Blaho želi, da bodi slovanska vzajemnost in ljubav plodna, da se še vztrajnejše dela na zbližanje vseh Slovanov, ki jim prinese častno in veselo bodočnost. Dr. Lavrenčič napija v rusčini Rusom in ruskemu jeziku, Poljak Laskowicki Rusu Strahoviču kot največjemu pospeševalcu rusko-poljskega zbližanja.

Po kongresu so si udeležniki ogledali mesto. Danes, v četrtek, so se pa odpravili večinoma v Postojno, da si ogledajo postojnsko jamo. Potem nadaljujejo pot v Trst. Tako je torej zaključil osmi slovanski časnikarski shod.

Dnevne novice.

† Kaj je dr. Tavčar pri odkritju Trubarjevega temeljnega kamna zamolčal. Bilo je pred meseci v seji »Matičinega« odbora, ko se je razpravljalo o tem, kako naj se Trubarjeva 400-letnica proslavi. Tudi dr. Tavčar je bil mnenja, da našega reformatorja ne kaže preveč poveličevati, rekoč: »Če bi šlo po Trubarjevi volji, bi bili mi danes vsi Nemci!« Pri odkritju temeljnega kamna pa je dr. Tavčar pred slovanskimi žurnalisti Trubarja koval v zvezde kot rodoljuba prve kvalitete, tako da so navzoči Čehi, Hrvati in Srbi mislili, da slovanski narod v Trubarju res slavi svoje Husa. Dr. Tavčar se je pač tudi to pot uklonil Hribarjevi komandi, ki je hotel imeti ob priliki Trubarjevi le »rodoljubno« komedijo v lastno slavo in glorio. Ne štiristoletno sovrašstvo do Trubarja, kakor meni dr. Tavčar, ampak pomilovanje do dr. Tavčarja, ki mora tako zatajiti lastno prepričanje, nam je narekovalo to opombo.

† Delavsko bralno društvo v Kamnigoric priredi 13. t. m. v Kamnigoric javni delavski shod v prostorih Ad. pl. Kapusa. Pred shodom je sveta maša. Na shodu govorita državna poslanca J. Gostinčar in dr. Lovro Pogačnik. Prvi govori o delavski organizaciji in njeni potrebi, drugi o telovadbi. Vabijo se na shod vsi delavci in prijatelji telovadbe.

† V VIII. činovni razred je uvrstilo naučno ministrstvo s 1. oktobrom 1908. sledeče profesorje: Anton Dokler na drž. gimnaziji v Kranju, Frančišek Vadnjal na drž. gimnaziji v Novem mestu in Karol Werner na ljubljanski državni realki.

† Gozdni oskrbnik je postal gozdni asistent Karol Strohschneider v Radovljici in se premesti v Zeltweg.

— Rešilno talijo 52 K 50 v. je podelila deželna vlada Frančišku Miklavčiču, ki je rešil iz ognja dveletnega Jožefa Mraka.

— Začasna učiteljica in ravnateljica je postala v Hrvaškem Brodu dosedanja supletinja v Boštanju, Angela Grčar.

k Vsled opeklin je umrla v Celovcu čevljarjeva žena Ana Trunčnik, ker se ji je po naključju pri kuhanju obleka vnela. Ponesrečenka je tekla na ulico, ko se ji je obleka vnela, kjer so ji potem pasanti obleko dol trgali, ta beg ji je bil pa v nesrečo, da je bila še bolj opečena in je drugi dan vsled tega umrla.

k Vlak je povozil 6. t. m. v Leinig pri Trgu neko 85letno starko Mar. Schwarz. Starka je šla čez železniški tir ravno, ko je pridrdral popoldanski poštni vlak, katerega pa starka radi gluhosti ni slišala. Strojevodja je vlak takoj ustavil, ko je zagledal starko, pa bilo je prepozno. Vlak je starko popolnoma raztrgal, da je bilo groza gledati razmesarjeno truplo brez glave, ki je tičala med zavoro lokomotive.

k Žrtev neprevidnosti. Čevljar Karol Trunčnik v Celovcu si je hotel na ognjišču segreti špirit. Naenkrat se vname špirit. Trunčnik je pihal, da bi ugasnil, pri tem pa se je prijel ogenj obleke njegove žene. Ta je v strahu tekla na ulico, kjer je skušal pogasiti gorečo obleko neki mimo idoč stotnik. Vendar je žena dobila take opekline, da dvomijo, če bo ostala pri življenju.

Ljubljanske novice.

lj »Demonstracijo« je priredilo včeraj popoldne 10—15 časnikarjev pred našo tiskarno s tem, da so parkrat zavpili »Živio Hribar!« Se razume, da so bili vmes hrvaški časnikarji od »Pokreta« in druge bolj neznane ličnosti. Da je demonstracija bila neumna, se tudi iz tega razvidi, ker jo je vodil neki Pustoslemšek, ki baje piše v »Narodovem« uredništvu. — Hribar si lahko častita na takih častivcih.

lj Za slavnost narodnih noš dne 13. septembra v »Unionu« je veliko zanimanje. Velika udeležba narodnih noš je zagotovljena. Vse je urejeno tako izvrstno, da nikomur ne bo žal, kdor poseti veselico. Opozarjamo, da se slavnost prične točno ob 5. uri popoldne. Vodstvo hotela

»Union« je določilo za to ljudsko veselico izredno nizke cene za jedila in pijače.

lj Krasni dobitki za slavnost »Ljubljane« so razstavljeni ob jutri zjutraj do sobote večer v izložbi »Katoliške Bukvarne«. Razstaviti je bilo mogoče le en del dobikov. Vse prijatelje »Ljubljane« prosimo, da pošljejo v »Katoliško Bukvarno« kak dobiček ali kak dar.

lj Za veliko kermovalno streljanje, ki se vrši povodom slavnosti »Ljubljane«, je odbor določil posebni pravilnik, ki izide na slavnosti, in krasne dobilke. Veliko strelšče na nedeljski slavnosti bo urejeno na »Unionovem« keglijšču.

lj Pevci »Ljubljane«! Jutri točno ob 8. uri zvečer vsi k skušniji!

lj Razglednice slovenske narodne noše izidejo na slavnosti »Ljubljane«.

lj Šaljiv list izide na slavnosti »Ljubljane«. Naročila z dežele naj se pošiljajo v znamkah na naslov: Anton Volta, Ljubljana. En izvod šaljivega lista velja poslan po pošti 30 v.

lj Slovesni rekviem po pokojni cesarici Elizabeti se je vršil danes ob 10. uri v stolnici. Sv. mašo zadušnico je daroval premil. g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Navzoč je bil deželni predsednik baron Schwarz, zastopniki c. kr. uradov in srednjih šol, mestni župan Hribar, general in mnogo drugih vojaških dostojanstvenikov.

lj Umrla je gospa Marija Kopřiva, vdova rajnega mestnega zdravstvenega svetnika g. dr. Kopřive.

Telefonska in brzojavna poročila.

CESAR SE ODPOVE?

Budimpešta, 10. septembra. »Novi List« poroča, da cesar v Budimpešti po izprehodih ni nikogar sprejel. Cesar da je zelo utrujen. V vojniških krogih da se govori, da se bo cesar pri vojaških vajah v Vesprimu od armade poslovil, ker vsled svoje visoke starosti ni več kos težavam. Iz tega se sklepa, da se cesar namerava odpovedati prestolu.

MINISTRSKI SVET.

Budimpešta, 10. sept. Danes dopoldne se je tu vršil skupni ministrski svet. Šlo je za važne zadeve, zlasti kar se tiče najnovejšega gibanja za ustavo v Bosni.

V BOSNI NI NEMIROV.

(Glej politični pregled.)

Budimpešta, 10. septembra. Od kompetentne strani se vesti »Tagespost« o nemirih v Kotoru in Hercegovini demantirajo.

SULTANA ODSTAVIJO?

Berolin, 10. septembra. »Berliner Tagblatt« poroča, da nameravajo mladoturki sultana odstaviti, ako se sam ne odpove prestolu, in posaditi na prestol Rešid-pašo.

HRVATI IN INTERPARLAMENTARNA KONFERENCA.

Zagreb, 10. septembra. Hrvaški poslanci se najbrž mednarodne interparlamentarne konference ne bodo udeležili, ker jih pripravljalni odbor noče priznati kot samostojno korporacijo, ampak le kot del ogrske delegacije. Stvar Hrvatov bo na konferenci zato zastopal najbrž Björnsterne Björnson.

* Dr. Tomiškova Grško slovnico (cena 3 K) in istega pisatelja Grško vadnico (cena 3 K 50 vin.), dalje dr. Svetina, Verouk (za V. gimnazijski razred, cena 2 kroni 80 vin.), je odobrilo visoko c. kr. ministrstvo za bogočastje in pouk. Vse tri knjige je založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

* Imenik slovanskih muzikalij je izdala »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani in ga določila na zahtevo vsakemu brezplačno.

* Katalog antikvaričnih nemških, latinskih itd. knjig, je izdala ravnokar »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. Katalog navaja v prvi vrsti večja dela raznih strok n. pr. »Denifle, Luther und Luthertum«, — Schmitt, Erklärung des mittleren Deharb'schen Katchismus, — Schuster-Holzhammer, Handbuch zur bibl. Geschichte, — Zeller, Predigten, — Helmolt, Weltgeschichte, — Karl May, Reiseerzählungen, — Oesterr. ung. Monarchie in Wort u. Bild in mncgo drugih knjig. Vsa dela so skoro brez izjeme prav dobro ohranjena, mnoga tudi neprerezana in nova. Katalog je sestavljen v nemškem jeziku, ker je namenjen nemškim antikvarijatom. Bukvarna se mora namreč omejiti vsled pomanjkanja prostora na slovenski antikvarijat in bo oddala drugojezične antikvarične knjige tem potom. Še predno pa razpošljemo katalog antikvarijatom, je isti na razpolago domačim odjemalcem in prosimo, da ga, kdor se za istega zanima, takoj naroči.

Glavna zaloga:
Iekarna Ub. pl. Trnkóczy
: Ljubljana. :

Primarius
dr. V. GREGORIČ
Ljubljana

kronska
ustna
voda

EUODIN
(Zakonito
zavarovan.)

Specialiteta
za kadilce.

10 do 15 kapljic v kozarec
vode.

Cena 2 kroni.

Glavna zaloga:
Iekarna Ub. pl. Trnkóczy
: Ljubljana. : 1898 27

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 10. septembra.

Pšenica za oktober	11:57
Pšenica za april	11:66
Rž za okt.	9:43
Oves za okt.	8:01
Koruza za maj 1. 1909	7:41

Efektiv: 5 višje.

2234 1-1

Podpisani naznanjamo vsem
sodnikom, prijateljem in znancem pre-
žalostno vest, da je naša iskreno ljub-
ljena, dobra mati, oziroma sestra, sva-
kinja, teta, gospa

Marija Kopřiva
roj. Haller
dr-ja vdova

po dolgem, zelo mučnem trpljenju,
previdena s sv. zakramenti za umira-
joče, danes 10. septembra ob 1/2 7 uri
zjutraj mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v petek dne 11. sep-
tembra ob 5. uri popoldne iz pokop-
ališke kapele pri sv. Krištofu na
pokopališče k sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo
brale v župni cerkvi sv. Petra. Prosi
se tihega sožalja.

Ljubljana, 10. septembra 1908.

Ivan in Mici Kopřiva, otroka.
Katarina Waink, roj. Haller,
sestra. Vsi svaki in svakinje.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

**Pomanjkanje teka, motenje v
prebavi**

se najenostavneje odstranijo z red-
nim uživanjem rogaškega „templjevega
vrelca“. Pri starejših boleznih in kroničnem obo-
lenju te vrste naj se pije močnejši **Styria vrelac**.

1103 4-3

Matija Pikel si usoja naznaniti slavnemu p. n. občinstvu,
da je **prevzel** pričetkom septembra dobro znano

restavracijo Aurovih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice št. 12

ter si usoja posebe opozoriti na **izborna bizeljska** ter
sploh **štajerska vina**.

2227 3-1

Opoldanski in večerni abonement po
najnižjih cenah.

Hotel „Ilirija“
Kolodvorske ulice.

Danes, v četrtek 10. sept.

velik koncert

popolne društvene godbe

izbran nov spored.

Za mnogobrojni obisk se
uljudno priporoča

2223 1-1 **M. Novak.**

Ob vsakem vremenu!

Proda se dobro ohranjen 2224 3-1

glasovir

(Stutzflügel) zaradi preselitve za polovico
cene. Resljeva cesta 5, prtiličje na desno.

DIJAK

se sprejme na hrano in stanovanje. Naslov
pove uprava. 2226 1-1

Deklica:

14-16 let stara se takoj sprejme. Naslov
pove upravništvo „Slovenca“. 2225 3-1

Radi odpotovanja se proda

SALONSKA GARNITURA

postelja z mizo, omare, postelje, zastori, itd.
v tobačni tovarni, 2. stopnjice. 2229 1-1

Lepo stanovanje

v solčni legi, obstoječe iz 2 sob, kuhinje,
jedilne shrambe in kabineta ter uporabo
perilnice in delom vrta se odda za no-
vember na **Dunajski cesti št. 60**.
2221 3-1

Katoliška bukvarna v Ljubljani

priporoča

šolske knjige za vse
šole:

ljudske, obrtne, meščanske in srednje šole v najnovejših
aprobiranih izdajah. — Izmed novo upeljanih knjig je bukvarna založila:

Tominšek, dr. Jos. Grška slovnica vez. v platno K 3.—.

Tominšek, dr. Jos. Grška vadnica vez. v platno K 3-50.

Svetina, Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol (V. razred). Prva knjiga:
Resničnost katoliške vere. Vez. v platno K 2-80.

Stroj Alojzij Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Vez.
v platno K 1-40.

Na razpolago ima tudi v raznih izdajah slovenske, nemške,
francoske, angleške, laške itd. slovarje in Schulmannove ter
Freundove prestave in preparacije za latinske in grške klasike.

2170 15-3

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m. sred. zračni tlak 736,0 mm

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nebo	Pada- vina v mm
9	9. zveč.	736,1	15,5	sl. jvzh.	jasno	
10	7. zjutr.	30,0	10,0	sl. svzh.	megla	0,0
	2. pop	34,7	25,3	sr. vzh.	del. obl.	

Srednja včerajšnja temp. 16,1°, norm. 15,7°

Dva psa (braka)

sta se izgubila na braki v Dobrem
polju. Eden je bel in sliši na ime „Belo“,
drugi je bel s črnimi lisami in sliši na ime
„Tek“. Oddati jih je proti primerni nagradi
pri **Jakobu Zalazniku, Ljubljana**,
2222 Stari trg št. 21. 1-1

Grand Prix
na svetovni razstavi St. Louis 1904

Čisti samo
GLOBUS
PUTZ
EXTRACT
Cistilnim ekstraktom
Globus
Najboljše čisto
na svetu

Čisti bolje
kot vsako drugo kovinsko čisto.

: Zobozdravniški atelje :

dr. Edv. Globočnik

2158 v Kranju 8-6

v hiši kjer je lekarna
je od 16 sept. naprej slav. ob-
činstvu vsak dan na razpolago.

Prof. dr. A. pl. Valenta

zopet ordinira.

221 2-1

APNO

najboljše kakovosti po zmernih cenah pri-
poroča **F. WEINBERGER**, posestnik
apnenice v **Zaorju ob Savi**. 2103 3-2

Zdravo grozdje

najfinejše plemenite vrste, debele ja-
gode, sladak, vsak dan sveže trgano
5 kg zavoj franco 3,00 K L. Altneu
Versecz 44, Ogrsko. 2191 5-3

Popolnoma izbrana zaloga blaga

za jesensko in zimsko sezono v največji izbiro oblek za
: gospode in gospe, kakor tudi konfekcija za otroke. :

Čudovito nizke cene!

Angleško skladišče oblek, **O. Bernatovič**, Ljubljana, Mestni trg 5.

Podružnica

v **Spiljetu**.

Delniška glavnica
11 K 2.000.000. 11

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice šte. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica

v **Celovcu**

Rezervni fond
K 200.000.